

Rus

TERRITORIS ON ES PARLA

El rus és la llengua pròpia de Rússia i de l'antiga Unió Soviètica, per la qual cosa la trobem en diferents estats. Principalment es parla a Rússia, Bielorrússia, Ucraïna, Kazajistan i Kirguistan. Altres països on es parla rus són: Azerbaitjan, Xina, Estònia, Geòrgia, Israel, Lituània, Letònia, Moldàvia, Mongòlia, Polònia, Uzbequistán. Més del 60% de parlants es troben a Rússia, ara bé, a països com Ucraïna i Bielorrússia al voltant del 53% de la població té el rus com a llengua materna.

DIVERSITAT INTERNA/ VARIACIÓ GEOGRÀFICA

Tot i ser una llengua amb molts parlants i geogràficament molt extensa, no hi ha massa variació dialectal i les diferències entre els dialectes són mínimes, fonètiques i lèxiques principalment. La intercomprensió entre les diferents varietats és total. Així, trobem tres grans blocs dialectals: grup nord, grup sud i grup central. També és interessant el fet que diferents pidgins s'han desenvolupat prenent de base el rus. Alguns pidgins de base russa són el Russenorsk o el Trasianka.

NOMBRE APROXIMAT DE PARLANTS AL MÓN

Té aproximadament 200 milions de parlants al món.

ESTATUS JURÍDIC I DE FACTO

L'estatus legal del rus difereix en els diferents estats on es parla, tot i que a la majoria de països ocupa una posició favorable, sobretot en relació amb altres llengües del mateix estat. El rus fou la llengua oficial de la Unió Soviètica, que va dur a terme una forta política expansiva i de russificació de la població. El rus, a més d'esdevenir llengua materna de molta gent, també va ser la *lingua franca* entre tots els pobles que hi convivien. Encara avui en dia

té en certa manera aquest estatus. Els països on el rus és *de iure* oficial són Rússia, Bielorrússia, Kazajistan, Uzbequistan i Kirguistan. Els països on el rus és llengua de treball, com a conseqüència de la URSS, són Lituània, Letònia i Estònia. Alguns països, com Xina o Mongòlia no reconeixen el rus com a llengua oficial o regional, no en diuen res. En tots els estats que integraven la URSS el rus encara és una llengua bastant present, sobretot entre les generacions més majors, però també per als joves, en tant que el rus forma part del currículum escolar a molts d'aquests països.

FILIACIÓ

Família Indoeuropea / baltoeslava / eslava / eslava oriental. Llengües molt properes són el búlgar, l'ucraïnès i el bielorús.

ESTATUS oralitat / escriptura

El rus és una llengua amb tradició escrita. El sistema d'escriptura que s'utilitza en rus és l'alfabet ciríl·lic, amb algunes modificacions per tal d'adaptar-lo a la llengua. Aquest alfabet es va desenvolupar el segle IX i rep una força influència de l'alfabet grec. Encara que sigui difícil establir comparacions entre l'alfabet llatí i el ciríl·lic, aquest darrer té un inventari vocàlic més extens i caràcters diferents per a petites diferències fonètiques, com poden ser les palatalitzacions de les consonants: ш vs щ. L'alfabet consta de 43 caràcters. També existeix una adaptació de l'alfabet llatí per escriure en rus, encara que només s'utilitza per fer transcripcions o per ensenyament de rus com a segona llengua, a mode d'ajuda. El nom del rus en aquesta llengua s'escriu de la següent manera: русски.

TRETS FORMALS BÀSICS

Fonètica

1. En rus les consonants oclusives sonores (b,d,g) es realitzen sempre de la mateixa manera, a diferència del català, on la pronúncia depèn de la posició dins la paraules -'dedins', les /d/ són diferents. Això fa que els russòfons no facin la diferència.

2. En rus hi ha tres entonacions diferents per a les preguntes, depenent del tipus. En català, en canvi, hi ha només dos patrons. Això fa que pugui ser difícil per als russòfons marcar correctament l'entonació de les preguntes en català.

Morfologia i sintaxi

1. A diferència del català, el rus té tres gèneres. Això fa que els russòfons sovint s'equivoqui en la tria i en les concordances de gènere. Exemple: *Els dents blancs* o *Tinc molt por*.
2. En rus és més important marcar com es realitza l'acció -això és l'aspecte- que no en quin punt temporal es realitza (passat, futur). En català, en canvi el temps és més important. Això fa que els parlants de rus puguin tenir problemes en la selecció dels temps verbals (sobretot de futur i present) i en la conjugació dels verbs catalans.
3. El rus no té una forma verbal de subjuntiu, si no que el subjuntiu es realitza mitjançant una partícula especial. Això fa que pugui ser complicat dominar la morfologia verbal i la distribució d'usos del subjuntiu.
4. El paradigma de verbs de moviment del rus és molt més extens que no el català. Això fa que sovint no utilitzin correctament els verbs *anar/venir* i que especifiquin la manera com s'ha realitzat l'acció. Diran, llavors, en lloc de *Vaig anar a casa*: *vaig conduir a casa* o *vaig anar a peu a casa*.
5. El rus no té verb *ser*, això fa que sovint l'elideixin parlant en català i que no realitzin correctament la diferència entre *ser* i *estar*. Exemple: *Aquesta la meva casa* en lloc de *Aquesta és la meva cosa* o *Estic alt* en lloc de *Sóc alt*.

LLENGUA I INTERACCIÓ SOCIAL

En rus, igual que en català, hi ha formes de tractament formal (tu) i informal (vós, vostè). Les formes en rus són ты i вы respectivament. La forma de respecte s'utilitzen amb interlocutors de major posició social, major edat, o adults desconeguts.

Material elaborat per Linguapax amb el suport de:

Ajuntament
de Barcelona

Diputació
de Barcelona

hola	priviyét	de res	vi radishni
com va?	kak djela?	gràcies	spasiva
molt bé, i tu?	jarashí, a vi?	perdona	proshaet
bon dia	dobre utra	benvingut	dobro pojalovat
bona tarda	dobre djen	sí	da
bona nit	dobri notx	no	njet
per favor	pajalusta		

LÈXIC

Parts del cos

En rus s'anomena amb un sol mot un segment del cos que en català està etiquetat per dues paraules: 'mà' i 'braç':

cara	litso	cama	noga
ulls	glaza	peu	fut
boca	rot	mà	ryca
cap	golova	braç	ryca
cor	sertse		

Termes de parentiu

En rus hi ha dos mots per a 'fill', 'germà' i 'avi' segons el sexe, mentre que en català el sexe s'expressa mitjançant un morfema adjuntat a la mateixa arrel:

fill	sin	germana	siestra
filla	dotx	avi	died
germà	brat	àvia	babyshka

Els termes utilitzats per referir-se a la família política en rus són més extensos que en català, que només té *cunyat* i *sogre*:

germà del marit	dever	pare de la dona	test
germà de la muller	shurin	mare de la dona	tjiosha
germana del marit	zolovka	pare del marit	svjover
germana de la muller	svojachenika	mare del marit	svekrov

Sistema numeral

1	odin	8	vosem
2	dva	9	deviat
3	tri	10	desiat
4	txetire	11	odinadsat
5	piat	20	dvadsat
6	shest	100	cto
7	siem		

Expressió del temps

Els dies de la setmana en rus estan basats en la posició que ocupen a la setmana. Per exemple *sreda* 'dimecres' vols dir 'el dia del mig', o *pjatnitsa*, que es 'divendres' i vol dir 'el cinquè dia'. El dissabte i el diumenge, però, tenen arrels diferents. El primer és un manlleu de l'hebreu i el segon significa 'el dia de la resurrecció'

dilluns	ponidielnik	divendres	pjatnitsa
dimarts	vtornik	dissabte	sybota
dimecres	sreda	diumenge	vosresenie
dijous	chetvjer		

Els mots pels mesos de l'any provenen de les mateixes arrels que els catalans, és a dir, són molt semblants.

ESTATUS CULTURAL DE LA LLENGUA

La tradició literària del rus és molt rica i variada. Abans de l'aparició de la literatura escrita, al voltant de l'990 arran de la cristianització, la cultura russa tenia una ampla tradició oral: cançons populars, contes, històries i tradicions paganes, etc. Amb l'arribada del cristianisme es comencen a escriure textos en rus (eslau antic) sobretot de temàtica religiosa i històrica, temes que s'estenen durant tota l'edat mitjana.

El segle d'or de la literatura russa és el segle XIX, amb autors com Pushkin, Tolstoi o Dostoyevski, entre molt d'altres. A Rússia també es desenvolupen corrents de pensament tan importants com l'estructuralisme o el formalisme.

Durant el període de la URSS la literatura i la producció artística estava força controlada i predeterminada, cosa que va fer que molts intel·lectuals

s'exiliessin. Això ha fet que la literatura russa a l'exili sigui també d'especial importància. Molts d'aquests autors, però, no han escrit en rus sinó en la llengua dels països que els acollien.

RECURSOS SOBRE LA LLENGUA DISPONIBLES A BARCELONA

- Departament de Filologia Eslava de la UB - <http://www.ub.edu/filologia/guia/g-eslavo1.htm>
- L'Escola Oficial d'Idiomes - <https://www.eoibd.cat/es/>
- Centre d'Autoaprenentatge de Llengües de la UB. - <http://www.ub.edu/filgalport/>
- Casa Rússia en Barcelona - <http://casarusiabarcelona.com/spa/>
- A.Pushkin. Centro de Lengua y Cultura Rusa - <http://www.centroruso.es>

Bibliografia

<http://www.omniglot.com/>

<https://www.ethnologue.com/>

Informant: AZ

The Language Gulper - <http://www.languagesgulper.com>

Constitució de Rússia

Material elaborat per Linguapax amb el suport de:

Ajuntament
de Barcelona

Diputació
de Barcelona